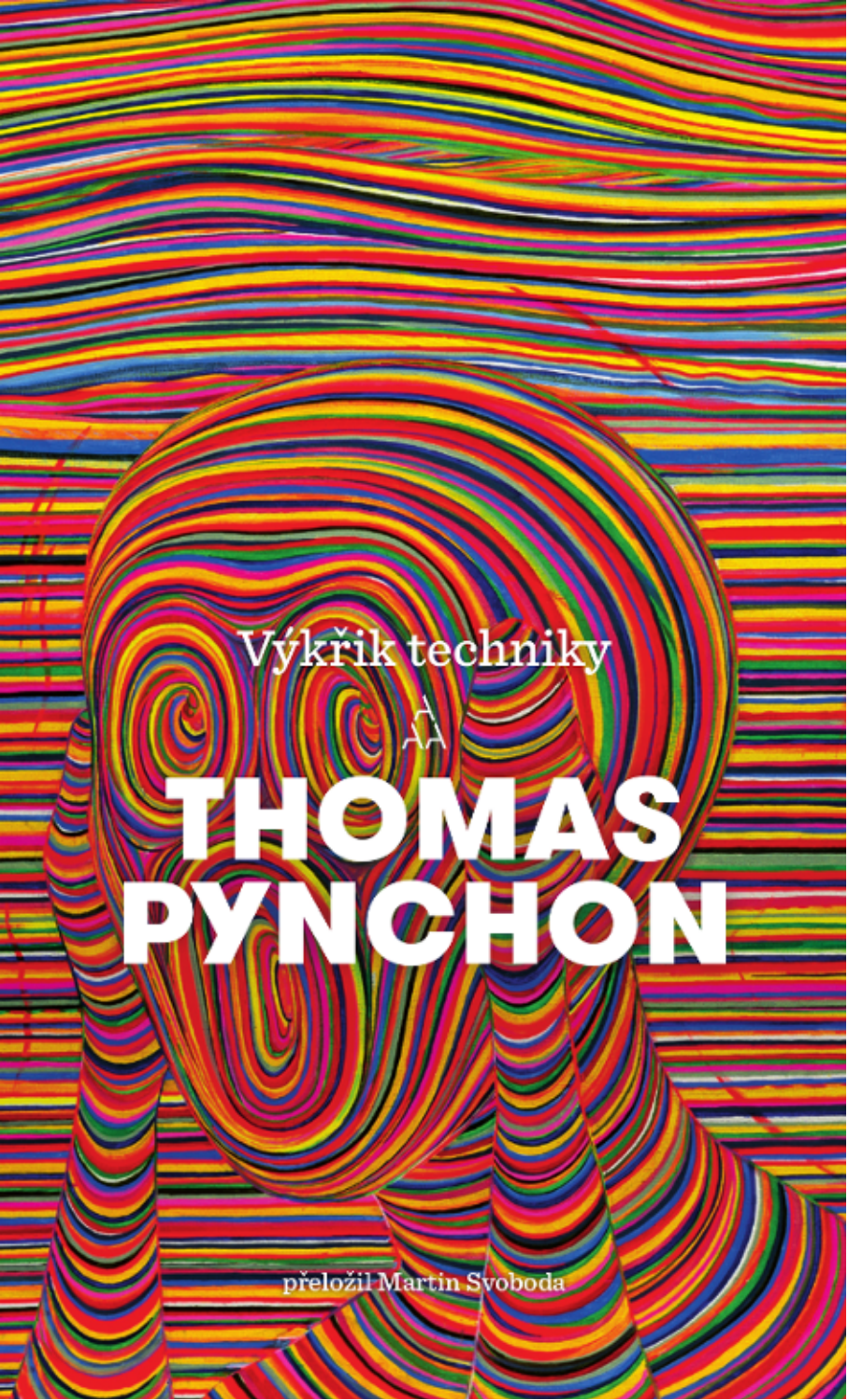
Výkřik techniky
THOMAS
PYNCHON
přeložil Martin Svoboda

edice angloamerických autorů

ARGO

Výkřik techniky
Thomas Pynchon

Výkřik techniky

THOMAS PYNCHON

přeložil Martin Svoboda

Kniha vychází s finanční podporou
Ministerstva kultury České republiky

Edici angloamerických autorů řídí Petr Onufer

Přeložil Martin Svoboda
Czech edition © Argo, 2017

BLEEDING EDGE
Copyright © 2013 by Thomas Pynchon
Translation © Martin Svoboda, 2017
Afterword © Michal Jareš, 2017
Cover art © Jiří Černický, 2017

ISBN 978-80-257-2174-2 (váz.)
ISBN 978-80-257-2206-0 (e-kniha)

New York jako postava v detektivním románu by nebyl detektiv, nebyl by to ani vrah. Byl by to záhadný podezřelý, který ví, jak to ve skutečnosti bylo, ale nic nepoví.

— Donald E. Westlake

1

Je první jarní den roku 2001 a Maxine Tarnowová, i když ji někteří mají dál v evidenci jako Loefflerovou, vede kluky do školy. Dobře, možná jsou na doprovod už dost velcí, možná se jich Maxine ještě nechce vzdát, vždyť je to jen pár bloků, má to cestou do práce a dělá to ráda, tak co?

Dnes ráno jako by na každé Calleryově hrušni ve všech ulicích na Upper West Side vybuchly přes noc trsy bílých květů. Zatímco si je Maxine prohlíží, slunce si prorazí cestu přes střechy a vodojemy až na konec ulice k jednomu konkrétnímu stromu a rázem ho prozáří.

„Mami?" Ziggy jako obvykle nedočkavě. „Pojď, ty vado."

„Kluci, koukněte, tamhle na ten strom."

Otis se chvíli dívá. „Nářez, mami."

„Není úplně marnej," souhlasí Zig. Kluci jdou dál, Maxine na strom ještě půlminutu upřeně zírá, než je dohoní. Na rohu vklouzne instinktivní kličkou mezi ně a obrubník, do cesty řidičům, kteří by se mohli jen tak z plezíru vyřítit zpoza rohu a převálcovat je.

Slunce odražené od východních oken se v rozmazaných skvrnách začíná rozlévat po průčelích domů na druhé straně ulice. Po hlavních tazích se jako obrovští brouci plazí nově nasazené kloubové autobusy. Železné rolety jdou nahoru, první ranní dodávky parkují v druhé řadě, prodavači si před krámy ostřikují hadicí svůj kus chodníku. Ve vchodech pospávají lidi bez střechy nad hlavou, paběrkáři vyrážejí k supermarketům s ohromnými plastovými pytli napěchovanými plechovkami od piva a kokakoly, aby za ně stržili hotovost, party dělníků čekají před domy, až dorazí mistr. U přechodů

pohopkávají běžci, dokud jim na semaforu neblikne zelená. Policajti sedí v bistrech a zažehnávají nedostatek bagelů v krvi. Děti, rodiče a chůvy míří ve vozech i pěšky všemi směry do místních škol. Nejmíň polovina dorostu sviští na nových koloběžkách Razor, takže na seznam věcí, před nimiž se člověk musí mít na pozoru, je třeba připsat i hliník útočící ze zálohy.

Škola Otty Kugelblitze zabírá tři sousedící domy z hnědého pískovce, na příčné ulici mezi Amsterdamskou a Kolumbovou avenue, která prozatím uniká pozornosti filmařů ze *Zákona a pořádku*. Nese jméno jednoho z prvních psychoanalytiků, který byl z Freudova užšího kruhu vypuzen kvůli své rekapitulační teorii. Připadlo mu evidentní, že člověk v průběhu života prochází celou škálou duševních poruch, jak byly chápány v jeho době – solipsismem útlého dětství, sexuální hysterií dospívání a rané dospělosti, paranoiou středního věku, demencí staroby... až sepropracuje k smrti, z níž se konečně vyklube „příčetnost".

„Na to jste opravdu nemohl přijít v lepší dobu!" cvrnkl Freud na Kugelblitze popel z doutníku a vykázal ho ze dveří na Berggasse 19, ať už se nikdy nevrací. Kugelblitz pokrčil rameny, emigroval do Spojených států, usadil se na Upper West Side a založil si tam praxi. Brzo si vybudoval širokou klientelu vysoce postavených a mocných, kteří ve chvílích utrpení či krize vyhledávali jeho pomoc. Kdykoliv je pak během óbrnóbl společenských setkání, na nichž se stále častěji ocital, představil navzájem jako své „přátele", hned jeden v druhém poznali zhojenou duši.

Ať už kugelblitziánská terapie působila na jejich mozky jakkoliv, prošli někteří pacienti Velkou krizí dost úspěšně na to, aby později byli s to přispět škole do začátků a zainteresovat Kugelblitze na zisku, jakož i na tvorbě učebního plánu, v němž se na každý ročník pohlíželo jako na odlišnou duševní chorobu a dle toho se s žactvem nakládalo. V podstatě cvokhauz s domáčáky.

Maxine dnes ráno jako vždy dorazí k velkorysému schodišti, na němž se to hemží žáky, učiteli na dozoru, rodiči, paními na hlídání a mladšími sourozenci v kočárcích. Ředitel Bruce Winterslow vítá rovnodennost bílým sakem a panamákem a při tom řídí celou tlačenici, ve které zná každého jménem i v životopisné zkratce, poplácává lidi po zádech, je bodrý a pozorný, lichotí či vyhrožuje, jak je právě třeba.

„Maxi, čau!" klouže k ní přes podestu davem Vyrva McElmoová, dává si na čas mnohem víc, než je nutno, to asi proto, že je ze západního pobřeží, pomyslí si Maxine. Vyrva je zlatíčko, ale dochvilností téměř nepolíbená. Na Upper West Side vám seberou mateřák za mnohem menší prohřešky, než které projdou jí.

„Jako dneska odpoledne totální nestíhačka," volá přes několikery golfky, „nejde o nic zásadního, teda zatím ne, no ale zase..."

„V pohodě," jen aby to Maxine trochu urychlila, „vezmu Fionu po škole k nám, klidně si pro ni přijď, jak budeš moct."

„Díky, fakticky. Zkusím to moc neprotahovat."

„Vždycky u nás může přespat."

Než se líp poznaly, Maxine vždycky poté, co si postavila konvici na kafe, vytáhla bylinkový čaj, až se jí Vyrva jednou docela mile přeptala: „To mám jako na zadku kalifornskou poznávačku, nebo co?" Dnes ráno si u ní Maxine všimne odchylky od obvyklé ledabylé elegance na všední den: místo džínových lacláčů kostýmek na byznys lunch, jak říkávala Barbie, to za prvé, a namísto obvyklých blond copánků vyčesané vlasy, a ty její plastové náušnice ve tvaru motýlů monarchů zase vystřídaly... diamantové, nebo snad zirkonové, pecičky? Asi jde odpoledne na nějakou schůzku, určitě něco pracovního, shání místo, nebo že by další hon na investory?

Vyrva má diplom z Pomonské akademie, ale stálý džob žádný. Jsou s Justinem náplava, z kalifornského Silicon

Valley do newyorské Silicon Alley. Justin provozuje s kamarádem ze Stanfordu malý start-up, který loni jakousi záhadou přežil prasknutí internetové bubliny, byť o nějakém iracionálním nadšení u něj nemůže být řeč. Prozatím zvládají s Vyrvou splácet školné u Kugelblitze, nemluvě o nájmu za suterén a přízemí cihláku u parku Riverside, které Maxine při první návštěvě přivodily záchvat realitní závisti. „Úžasný bydlení," zašveholila falešně, „že bych si vybrala špatný povolání?"

„To si promluv tady s Billem Gatesem," Vyrva nonšalatně, „já se jenom vezu a čekám na zaměstnanecký akcie, že jo, zlato?"

Jako kalifornské slunko, vody hluboké tak akorát na šnorchlování, aspoň většinou. Tu a tam ale... Maxine je v oboru už dost dlouho na to, aby tykadélky vycítila věci nevyřčené. „Hodně štěstí, Vyrvo," a v duchu dodá, ať je to, co je to, cestou ze schodů zaregistruje lehce zaražený kalifornský pohled, ještě vlepí klukům pusu na temeno a namíří si to do práce.

Maxine má o kus dál v ulici malou agenturu na vyšetřování podvodů nazvanou KONTRO-KOMPRO (kdysi letmo zvažovala, že přidá ještě –KATR, ale záhy jí došlo, že je to jen zbožné přání, ne-li přímo sebeklam), v budově bývalé banky, do které se vchází přes vestibul, jehož strop se klene tak vysoko, že ho v dobách, kdy ještě nebylo zakázané kouření, člověk někdy ani neviděl. Tento chrám financí otevřeli krátce před Krachem v devětadvacátém, ve slepém poblouznění nikoli nepodobném nedávné internetové bublině, a během let ho příčkami rozdělili a načlenili tolikrát, až vznikl sádrokartónový palimpsest, který poskytuje přístřeší ohrožené mládeži, hašišáckým snílkům, lovcům talentů, chiropraktikům, malým ilegálním robotárnám, miniskladům pro kdovíjaké druhy kontrabandu a v současnosti, na podlaží vedle Maxine, také seznamce zvané Jente Express, cestovní kanceláři Tamatam, voňavé ordinaci a čekárně akupunkturisty a specialisty na bylinky doktora Yinga a na úplném konci chodby Volným prostorám, dříve Balíkům bez hranic, kam

nechodil téměř nikdo, ani když byly v provozu. Současní nájemci pamatují časy, kdy na každé straně lítaček svázaných nyní řetězem s visacím zámkem stály uniformované gorily s uzinami v prackách a proti podpisu přebíraly tajuplné dodávky a zásilky. Představa, že by automatické zbraně mohly kdykoliv spustit, dodávala pracovnímu dni jistý motivační říz, ale dnes Volné prostory už jen dlí a vyčkávají.

Jen co Maxine vystoupí z výtahu, hned přes chodbu a skrz dveře slyší Daytonu Lorrainovou, jak s hlasem nastaveným na hysterično opět zneužívá firemní telefon. Po špičkách vklouzne do kanceláře, zrovna když Daytona ječí: „Já ti ty zkurvený papíry teda podepíšu, ale pak končím, jestli chceš bejt za fotra, tak se o tyhle píčoviny starej sám," a praští sluchátkem.

„Brýráno," zašvitoří Maxine v sestupné tercii a druhý tón možná trochu nadsadí.

„Má poslední šanci, hajzl."

Někdy to vypadá, že agenturu KONTRO-KOMPRO má ve svém umaštěném vizitkáři každý šmejd ve městě. Na záznamníku se nahromadila spousta vzkazů, anonymní funilové, telemarketéři, pár zavolání se dokonce týká rozpracovaných případů. Maxine je podrobí triáži, pak zavolá zpátky rozrušenému whistleblowerovi z jerseyské továrny na cukrovinky, která potají vyjednává s bývalými zaměstnanci koblížkárny Krispy Kreme o nezákonném odkupu utajovaných nastavení teploty a vlhkosti u kynárny dodavatele koblih a stejně utajovaných snímků děličky těsta, což jsou ale podle všeho jen polaroidy náhradních autodílů vyfocené někdy před lety v Queensu a prohnané Photoshopem, a to ještě dost svérázně. „Začínám mít pocit, že na týhle akci něco smrdí," chvěje se jejímu informátorovi hlas, „že to nebude úplně legál."

„Možná proto, že je to podle zákoníku trestný čin, Trevore?"

„Je to provokačka FBI!" zařve Trevor.

„Proč by FBI –"

„Co-žé? Když jde o Krispy Kreme? Třeba kvůli kolegům koblihářům z bezpečnostních složek na všech úrovních?“

„Hele, fajn. Promluvím s lidma od bergenskýho prokurátora, třeba se jim něco doneslo –“

„Počkej, počkej, někdo jde, zahlídli mě, áá! Asi bych měl radši –“ Linka se odmlčí. Jako vždycky.

Poté se Maxine přistihne, jak s nechutí hledí na poslední, už kdovíkolikáté pokračování seriálu inventárních podvodů, ve kterém figuruje maloprodejce šikovných udělátek Dwayne M. („Moták“) Cubbits, známý v oblasti newyorského, jerseyského a connecticutského trojmezí díky svým televizním reklamám se Strejdou Motákem, v nichž vysokou rychlostí rotuje na jakémsi otočném talíři, jako malý kluk, který si chce na kolotoči zamotat hlavu („Roztočte to se Strejdou Motákem! Ceny padaj k zemi!“), ruce plné šatních organizérů, škrabek na kiwi, laserem naváděných otvíráků na víno, kapesních dálkoměrů, které vám přeměří fronty u pokladen a spočítají, která je nejkratší, hlasitých minialarmů, které si připevníte k dálkovému ovladači k televizi, takže ho už nikdy neztratíte, pokud ovšem neztratíte taky dálkový ovladač k alarmu. Nic z toho není zatím k dostání v obchodech, ale všechno je to k vidění v plné parádě pozdě v noci v telce.

Přestože se Moták už nejednou přiblížil branám danburské věznice, dál zůstává poznamenán osudovým tíhnutím ke kvazilegálním aktivitám, čímž zavádí Maxine na tak krkolomné mravní stezky, že by nad nimi váhal i soumar zocelený Velkým kaňonem. Problém tkví v Motákově osobním kouzlu, či přinejmenším naivitě hlásající „právě jsem slezl z otočnýho talíře“, o níž si Maxine nedokáže představit, že by byla hraná. Obyčejnému podvodníkovi stačí rozvrat rodiny, veřejná potupa a nějaký ten čas v lochu na to, aby si začal hledat legální, ne-li rovnou poctivé zaměstnání. Ale ani v porovnání se šíbry, jimiž je odsouzena se zabývat a kteří se drží při zdi, se Motákova křivka učení ne a ne odlepit od nuly.

Manažer pobočky Strejdy Motáka na Long Islandu, někde na trati do Ronkonkomy, jí od včerejška nechává čím dál zmatenější vzkazy. Krize ve skladu, nesrovnalosti v inventurách, změní se to někdy, Motáku debilní, proboha. Kdy si bude moct Maxine dát trochu oraz, kdy už se konečně stane hvězdou jako Angela Lansburyová a bude mít na starosti jen prvotřídní případy místo toho, aby tady ve vyhnanství řešila paka a zadlužené zoufalce?

Když byla na pobočce u Strejdy Motáka na exkurzi naposled, obcházela zrovna vysokánskou věž z krabic, když doslova vrazila do koho jiného než Motáka samotného, v zářivě žlutém triku s obrázkem Crazy Eddieho, jak se právě plíží za jakýmsi týmem kontrolorů, věkový průměr dvanáct let, z firmy nechvalně proslulé tím, že si najímá čichače toluenu, patologické gamesáky a případy s diagnózou narušené kritické myšlení a obratem jim dává za úkol dělat inventury.

„Motáku, co to jako."

„*Oops, I did it again*, jak dycky říká Britney."

„Koukni na tohle," mašíruje Maxine v uličkách sem a tam a nahodile zvedá zalepené krabice. Jak by snad mohlo někoho, ne však Maxine, překvapit, ve spoustě z nich, i když jsou zalepené, podle všeho nic není. Kristova noho. „Tak buď mám sílu jako Wonder Woman, nebo se nám tady nějak přifukujou skladový zásoby... Nesmíš těch falešnejch krabic skládat na sebe tolik, Motáku, stačí se pak mrknout na ty úplně vespod, jak se pod celou tou váhou vůbec neprohejbaj? To je obvykle docela slušnej signál, jo, a taky ta tvoje kontrolní kinderparta, fakt bys je měl nechat aspoň odejít ze skladu, než přirazíš s nákladákem k rampě a odvezeš úplně stejnou várku krabic na další *pobočku*, do prdele, chápeš, o co mi jde..."

„Ale," oči vykulené do velikosti pouťových lízátek, „Crazy Eddiemu to fungovalo."

„Crazy Eddie skončil v kriminále, Moty. A ty si koleduješ o další obvinění do sbírky."

„Hele, žádnej stres, tohle je New York, tady si můžeš porotu povodit tak, že obžaluje klidně i trvanlivej salám."

„Takže... co teď, co bude? Mám volat zásahovku?"

Moták se zaculil a pokrčil rameny. Stáli ve stínech čpících plastem a papundeklem, Maxine si přes zuby pohvizdovala „Help Me Rhonda" a odolávala pokušení přejet Motáka ještěrkou.

Teď jeho složku probodává pohledem tak dlouho, jak to jen vydrží, aniž by ji otevřela. Duchovní cvičení. Zabzučí interkom. „Je tu nějakej Reg nevimkdo a nemá domluvenou schůzku."

Spása. Odsune složku, která nakonec jako dobrý kóan stejně nebude dávat smysl. „Tak jo, Regu. Naklusej sem. Dlouho jsme se neviděli."

2

Vlastně už pár let. Reg Despard vypadá, jako by od těch pár let dostal pořádnou nakládačku. Je to dokumentarista, který začínal v devadesátkách jako kinopirát, chodil s půjčenou kamerou na odpolední představení a natáčel z plátna premiéry, kazety pak kopíroval a za dolar, někdy i za dva, když si věřil, je prodával na ulici a často byl ještě před koncem premiérového víkendu v plusu. Úroveň kvality byla u většiny nahrávek dost neučesaná, hluční diváci si přinášeli oběd v šustících papírových pytlících nebo uprostřed filmu vstávali a zacláněli výhled, často na dlouhé minuty. Reg taky vždycky nedržel kameru úplně pevně, plátno se mu v rámu potloukalo sem a tam, někdy pomalu a zasněně, jindy sebou zase se zarážející prudkostí škublo. Když objevil na kameře zoom, začal hodně přibližovat a oddalovat, člověk by řekl až samoúčelně, anatomické detaily u herců, komparzisty v davových scénách, parádní auťáky v okolním provozu a tak dále. Jednoho osudného dne prodal Reg v parku Washington Square náhodou jednu kazetu profesorovi z Newyorské univerzity, který vyučoval filmovou vědu a který druhého dne dohnal Rega na ulici a celý udýchaný se ho vyptával, jestli si uvědomuje, jak průkopnicky předbíhá současnou špičku této postpostmoderní umělecké formy „se svojí neobrechtovskou subverzí diegeze".

Regovi to znělo spíš jako masírka na nějakou křesťanskou dietu a jeho pozornost začala odplouvat, jenže dychtivý akademik se nenechal odbýt a zanedlouho už Reg pouštěl své kazety na doktorandských seminářích, od čehož byl jen krok k natáčení vlastních filmů. Videí o bezpečnosti